

We have a small Christian girls' group in Velhartice and when we heard about the project Neighbors Who Disappeared, I asked the girls if they would like to participate in it. They did, and that's how we started our search for traces left behind by our neighbors who disappeared.

We learned more about the Jewish culture on a lecture in the museum of Šimon Adler in the Cultural and Educational Center of the Jewish Museum. We met Mrs. Eva Erben who survived the Holocaust. Mrs. Erben also accepted our invitation and visited Velhartice.

Why did we choose the story of Lily? When Lily went to Prague, she was the same age as the girls. We also really liked the storytelling of Alena's grandmother. I think that it is important for the girls to be aware of the fact that other children of their age had different concerns, that their life was much more difficult and that they met such a tragic end.

Authors

Miša Brandtová
 Vilča Brandtová
 Jana Hosnedlová
 Anička Panceová
 Lenka Petříková
 Alča Rechová
 Magda Rechová

Teacher

Ivona Brožová

NEIGHBOURS WHO DISAPPEARED

Velhartice



We have a small girls' group in Velhartice and when we heard about the project Neighbors Who Disappeared by the book, we asked the girls if they wanted to get about missing girls. They did and so we set off to follow the traces of the neighbors who disappeared.

One of our first expeditions led to the Jewish cemetery that is just beyond the town. Some of us had never been before, but now we alone have with a new respect and expectation. At the small cemetery we tried to find the tombstones of those whom we had never seen.

▼ The list of the Jewish victims on the memorial that was built at the Jewish cemetery in Velhartice in 1945.

We were with Mrs. Plunová and Mrs. Hrozdová who remembered their Jewish neighbors. They told us about Lilí Klingerová whose story attracted our attention.

We learned more about Jewish culture at a lecture in the Museum of Šimon Adler and in the Education and Cultural Centre of the Jewish Museum. We met Mrs. Eva Erbenová who survived the Holocaust and we saw a film about her. Mrs. Erbenová accepted our invitation and visited Velhartice, too.

Ženy a muži umučení v roce 1942 na památníku postaveném v roce 1945 v židovském hřbitově v Velharticích

- | | | |
|----------------------------|------------------------|---------------------|
| Marie Bollaková, | max. 27.9.1862 | - Velhartice |
| Vilém Bollak, | max. 1.8.1872 | - Velhartice |
| Robert Sabal, | max. 14.6.1879 | - Velhartice |
| Lenka Bollaková, | max. 13.1.1881 | - Velhartice |
| Marie Sabalová, | max. 15.9.1881 | - Velhartice |
| Karel Druček, | max. 24.8.1888 | - Velhartice |
| Růžena Dručeková, | max. 24.12.1892 | - Velhartice |
| Elsa Bollaková, | max. 16.2.1893 | - Velhartice |
| Arnošt Kojlaš, | max. 3.9.1896 | - Velhartice |
| Dr. Vilém Bollak, | max. 25.9.1894 | - Velhartice |
| Bedřich Bollak, | max. 17.3.1905 | - Velhartice |
| Marla Kojlašová, | max. 7.10.1904 | - Velhartice |
| Ella Bollaková, | max. 16.7.1909 | - Velhartice |
| Dr. Emil Bollak, | max. 3.4.1911 | - Velhartice |
| Kamka Krausová, | max. 30.1.1915 | - Velhartice |
| Machila Bollaková, | max. 27.6.1917 | - Velhartice |
| Marie Bollaková, | max. 19.11.1919 | - Velhartice |
| Arnošt Druček, | max. 16.10.1926 | - Velhartice |
| Liliana Klingerová, | max. 3.7.1928 | - Velhartice |
| Janek Bollak, | max. 16.12.1929 | - Velhartice |
| Erich Kojlaš, | max. 11.5.1932 | - Velhartice |
| Kamila Bollaková | max. 12.5.1932 | - Velhartice |
| Miša Kraus | max. 25.1.1935 | - Velhartice |

miška: Umučení došlo od domova, umučení na cestě. Křiviny ať už nám!



President Havel had received us at the Prague Castle in October 2000. We gave him the original of our work. In June 2003 Mrs. Erbenová came to us again: "I am glad to be around you again. When I saw your work I was deeply touched," she told us. And so you could see us in the Czech Television documentary film on the project "Neighbors Who Disappeared". This can be borrowed from the Education and Cultural Centre of the Jewish Museum.

Girls' Christian group

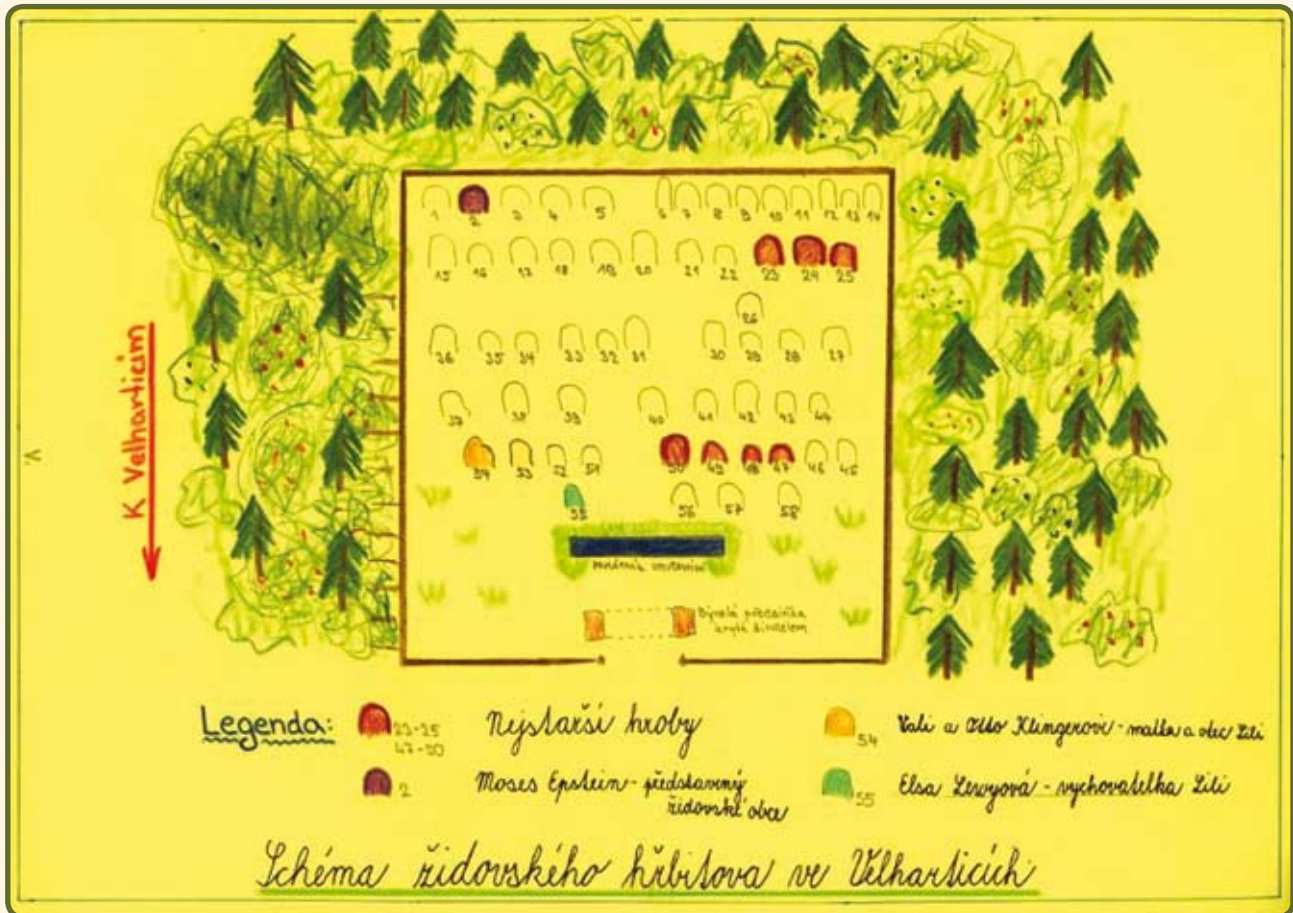
Miša and Vilča Brandts, Alča and Magda Rechs, Lenka Petříková, Anička Panceová, Jana Hosnedlová under the leadership of Ivona Brožová

VELHARTICE

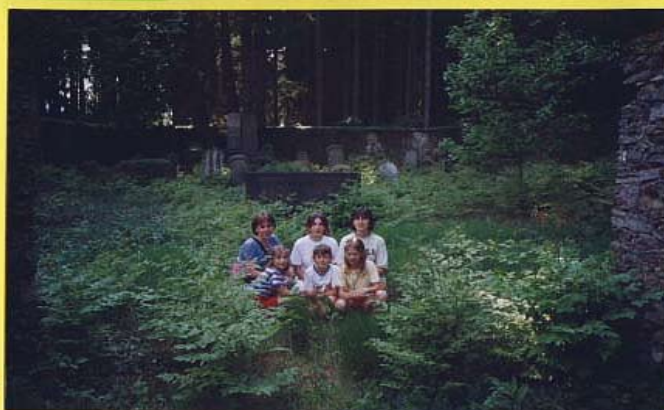


Questions:

- What have you learned about Lily?
- The school picture from Velhartice is the last one with Jewish children present. Why?
- What year was it taken?



*Takto bylo židovské hřbitova
Židovské obce
ve Velharticích*



*Bohužel stranami x
koloběžky hroniky
jsme se pokusily
najít náhrobníky
lich, a kterých
jsme stýžely
mýřávek.*



① OBECNÉ ÚDAJE

I. O historii židů ve Velharticích jsme zjistily tyto informace:

⇒ Nejstarší záznamy o velhartických židech máme záznamy z roku 1934. Tenkrát odešly tři židovské rodiny o 11 osobách. Byli to:

- Abraham Isaac z polské židovské rodiny z manželkou Einou (ti měli 2 děti a 2 vnuky)
- Růžim Abraham z polské židovské rodiny z manželkou Brunou (měli 1 dítě)
- Abraham Gschwend z polské židovské rodiny z manželkou Brunou (měli 1 dítě)

Tito židé pobývali na ulici Kábel a Kolín. Ve Velharticích se jim dobře žilo, takže si vydělali od 20. 7. 1939 manželstvu. Od roku 1908 zde byl rabín Ben. Schwartkopf z Olomouce.

Od roku 1845 byl starostou židovské obce ve Velharticích Moises Epstein. Právě jím starostou židovské obce ve Velharticích v roce 1850 mj. ve Velharticích napsal, která byla v domě č.p. I. (vlastní dům ve 18. století složí).

⇒ Dne 19. 6. 1916 přijeli do Velhartic židovští uprchlíci z Polska, kde byly velké pogromy. 50 židů bylo upraveno ve 14 staveních. Tehdy starostou židovské obce byl židovský lékař, přišel od starosty z Prahy do Velhartic, který byl upraven, že uprchlíci uprchlíci byli do Polska z nacisty, uprchlíci ve Velharticích nemohli a museli odejít.

⇒ Velhartičtí židé měli svoji synagogu na místě, kde dnes stojí poštovní úřadovna. Při pogromu byla i škola, kde se děti učily hebrejštinou a dějiny židovského národa.

Při pogromu zanikly všechny synagogy a 2. smrtelné nálezy, kdy našli největší židovské žid. Tento pogrom na židovské obce vstoupil a stanným měřením a koncentračních táborech. Vše 25 židů židovské a židovské ve Velharticích bylo polní židovské židovské nálezy.

② ÚDAJE ČERPANÉ Z PÍSEMNÝCH MATERIÁLŮ

I. Dokumenty okresního archivu v Blatovce

Na základě různých administrativních záznamů, které jsou uloženy v katastrálním úřadu, židovské, židovské a polské informace od pamětníků, kteří se účastnili majitelů velhartických židů.

- Židé ve Velharticích zůstali dvě děti a pro Velhartice obdrželi domov. Byla to rodina na ulici - Křižovnická, kterou získal r. 1882 Simon Pollak a předal jí svým synům, kteří jí postupně rozdělili. Roku 1899 ji předal svým dcerám a dcerám a ti jí předali r. 1933 svým dcerám a dcerám. Firma šlo domov se oficiálně rozdělit:

Simon Simon Pollak synovec,
rodina na ulici
ve Velharticích

Dcerou rodinou byla žena, kterou Simon Pollak koupil roku 1889 a předal jí r. 1910 svým dcerám Pollakové a Markou Klingerové. R. 1916 vznikla firma:

Simon Klinger a Pollak,
ve Velharticích

Roku 1943 - 30. 11 byla přeložena firma "Bachmann" (nám. prvn. úřad).

Od té doby se v papírně nepřetržitě.

- Křižovnická byla po nálezu dcer do národní správy. Po rozdělení zde byla rodina na Křižovnické ulici a od r. 1956 byla přeměněna na Pivní dům, který byl vyřazen z evidence.

③ SVĚDECTVÍ PAMĚTNÍKŮ A SVĚDKŮ UDÁLOSTÍ TĚ DOBY

Na období II. světové války jsem se spíše měřil s pamětníky, ať to byli máři provolání, nebo starší občané Velhartic. Najímavé příběhy nám vyprávěli:

- manželé Brunerová (provolání Aleny a Magdy)
- pan Kromádě (dívčík Jany)
- manželé Kramčíková a další

Dověděly jsme se, že Židé ve Velharticích měli velice dobré postavení, protože našli dvě největší židovské konárny - papírnu a kovárnu, které zaměstnávaly většinu obyvatel Velhartic. P. Kromádě vzpomíná na tyto časy velice rád. Panové Boudič a Janek Běláček byli velice náctiční a vždy, když bylo potřeba pomoci, měřili a poskytl lidem v nouzi např. dřevěný nerezavějící materiál a kotělnický apod. "Když Židé navštívili do koncentračních táborů, měly by dnes Velhartice daleko více občanů? Po uzavření potníky spánců Židům, oděto mnoho lidí na práci do města. Před náhou řídlo ve Velharticích okolo 1400 lidí, dnes už jen 480 obyvatel, řekl nám P. Kromádě.

Pani Brunerová si vzpomíná na dobu, kdy Židům bylo zakázáno chodit do školy. Sama je si na den, když do Velhartic přijelo náhodně auto s příslušníky SS a odvezlo všechny Židy ke Dřívici. P. oběť jehor P. Kramčíková bylo smutno, protože si nadešlyby vyprávět, co ho znemáruje, když jich mezi přáteli vyprávěl. Co se a mimi stalo, se dověděly až po válce.

Pani Brunerová nám vyprávěla i jeden smutný příběh, ze kterého byli obviněni Židé - Jančí Běláček.

Provdání K. Poláček pracoval v domácnosti mladší dínka v Praze. Toho dínka se jmenoval dne předtím Křikocem a zval se a mluvil k němu. Až po všech výměch této dínky bylo nalezeno v mladším vyprávění. Protože dínka byla vždy kadostná a bezstarostná, nemělo si lidé k sobě příliš vyprávět. V této době byl každému znám příběh, který se stal na Velharticích, kdy úplně byli obviněni Židé v situacích mladší dínky, vyprávěl si lidé k sobě příběh (Proton) a příběh, který se odehrával ve Velharticích. Začalo se vyprávět, že Poláček polívali bratřičkami dínky pro židovské mládežnické skupiny. Samotnými se pokázalo, že židovské mládežnické skupiny, ale příběhy je v letech slávy židovské a vyprávění se dalším generacím. Vyprávění je, že mládež lidí lonu stálo v "některém" námi P. Bruner. P. Kromádě přinesl fotografie (na příběh), nad kterou všichni úplně nerozuměli.

Pani Brunerová vzpomíná na svoji spoluzáčku Židě, jejíž příběh je oběť vyprávění.

Valley Lilian Klingerson

Židě se narodila 3. července 1928. Její maminka Valley Klingersonová žila po první válce v koncentraci v Klatovech (14.7.1928). Židě dostala po mamince dostalé jméno.

Mamka holčičku vyprovodila kolinek a její vyprovodila Elza Zingová z Bratry. Když bylo Židě asi šest let, tak její kolinek přijela z koncentraci - kousek se. Židě zlatela sama se svoji vyprovodila. Byly to domy uplně s další židovskou rodinou Drukovských. Židě měla mnoho přátelů v Bratry a jich městek, které její prarodiči do Velhartic přivedli na návštěvy. Také ostatní

VELHARTICE

Fotografie ZŠ ve Velharticích



- | | |
|--------------------|--------------------|
| 1. Lili Klingerová | 4. p. Hosnedl |
| 2. Pavel Pollák | 5. Hanka Polláková |
| 3. pi. Prunerová | |



Městský úřad ve Velharticích

2. 20. 1942

Všem p. obchodníkům a cukrářům

ve Velharticích.

Ježto došly stížnosti na výdej potravin jež jsou Židům zakázány, zvláště cukrovinky, upozornuji Vás znovu na ustanovení vyhlášky ministra zemědělství ze dne 23. října 1941, č. 362 Sb., o zákazu vydávati určité zboží Židům:

Tato vyhláška stanoví:

*Každý uplatněný nebo bezplatný výdej ovoce všeho druhu, čerstvého, sušeného anebo jinak konzervovaného, včetně sušených plodů a ořechů, dále marmelády, jamů, sýrů, cukrovinek, ryb a výrobků z ryb všeho druhu, také konzervované Židům se zakazuje.

Tento zákaz výdeje platí stejně jak pro pěstitele, výrobce, zpracovatele a zpracovatele, pro obchodníky, tak i spotřebitele.

O tom Vás vyrozumívám s tím, že přešůpek ustanovení této vyhlášky se trestá podle § 9 zaochovacieho zákona a dodržování tohoto ustanovení bude obcí co nejvíce kontrolováno.

Ve Velharticích dne 19. června 1942.

J. Hosnedl
v z. starosty

Vyhláška, kterou obdržel tatínek p. Hosnedla - hoky náře.

Šichov - hřbitov založený r. 1644, rozšířen r. 1828 - renesanční, barokní a klasicistní náhrobníky.

Velhartice - hřbitov r. r. 1858 s památkem oběti nacismu.

Seznam umučených lidí na památku
postavením r. 1948 na velhartickém
židovském hřbitově

Marie Pollaková,	max. 27.9.1862	- Velhartice
Vilém Pollak,	max. 1.8.1872	- Velhartice
Robert Sabal,	max. 14.6.1879	- Velhartice
Paula Pollaková,	max. 13.1.1881	- Velhartice
Marie Sabalová,	max. 15.9.1881	- Velhartice
Viktor Drucker,	max. 27.8.1888	- Velhartice
Růžena Druckerová,	max. 24.12.1892	- Velhartice
Elsa Pollaková,	max. 16.2.1893	- Velhartice
Alex Kojtaš,	max. 3.9.1896	
Dr. Vilém Pollak,	max. 25.9.1894	- Velhartice
Bedřich Pollak,	max. 17.3.1905	- Velhartice
Marla Kojtašová,	max. 7.10.1904	
Ella Pollaková,	max. 16.7.1909	- Velhartice
Dr. Emil Pollak,	max. 3.4.1911	- Velhartice
Kamka Krausová,	max. 30.1.1915	- Velhartice
Martha Pollaková,	max. 27.6.1917	- Velhartice
Marie Pollaková,	max. 19.11.1919	- Velhartice
Arnšt Drucker,	max. 16.10.1926	- Velhartice
Liliana Klingrová,	max. 3.7.1928	- Velhartice
Arnšt Kojtaš,	max. 3.12.1929	
Pavel Pollak,	max. 16.12.1929	- Velhartice
Erich Kojtaš	max. 11.5.1932	
Kana Pollaková	max. 12.5.1932	- Velhartice
Miša Kraus	max. 25.1.1935	- Velhartice

Nápis na památku: Umřeli dříve od domova, umučeni nacist. vládou. Kdo s nimi byl, skupaci 1939-45, oplakávaní příbuznými a přáteli. Vše památka věčně nám mlou. Nuzapomeneme!